

Středoškolská technika 2017

Setkání a prezentace prací středoškolských studentů na ČVUT

Jak Přísečnice a její obyvatelé utvářeli historii (příběh zaniklé obce v Krušných horách)

Andrea Geisselová, Pavlína Kufová

Gymnázium, p.o., 5. května 620, 432 01 Kadaň

5. května 620, 432 01 Kadaň

Prohlášení

Prohlašujeme, že jsme svou práci SOČ vypracovaly samostatně a použily jsme pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašujeme, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemáme závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Kadani dne 13.3.2017

.....
Andrea Geisselová

.....
Pavλίna Kufová

Poděkování

Děkujeme Mgr. Veronice Kupkové za odborné vedení při tvorbě naší práce a za motivaci, která dovedla tento projekt do konce. Za konzultace a zprostředkování spolupráce s jedním z našich pamětníků. Také za korekci celé naší práce, která zabrala mnoho času.

Dále děkujeme PaedDr. Haně Kozíškové za odborný dohled nad prací.

Děkujeme Bc. Michalu Urbanovi za odborný posudek naší práce.

Děkujeme také pamětníkům Simeonu Schlosserovi, Romanu Bárovi a Jiřímu Popovi za rozhovory, které nám poskytly náhled na dobové události nejen v Přísečnici.

Rovněž děkujeme přátelům, přesněji Slavomilu Jurneckovi, DiS. za korekci naší práce. A v neposlední řadě děkujeme rodině za psychickou podporu.

Anotace

Tato práce se zabývá bývalým krušnohorským městem Přísečnice. Snaží se odpovědět na tři otázky: jakou roli hrála Přísečnice v historii regionu a jakou roli hraje dnes (analýza tištěných zdrojů), jak si dnes už zaniklou obec pamatují její bývalí předváleční i pováleční obyvatelé (osobní rozhovory s pamětníky), a zda bylo nutné město zbořit a vybudovat právě tam vodní nádrž (zhodnocení informací, zamyšlení).

Práce využívá českých i německých zdrojů a vlastní sběr dat pomocí rozhovorů vedených s pamětníky. Na základě teoretické a praktické části můžeme říct, že k zaplavení Přísečnice vedlo několik předchozích událostí, zejména odsun německých obyvatel po 2. sv. válce, neúspěšné pokusy o dosídlení města v poválečných letech a celková devastace. Po odstřelu zbylých budov koncem 60. let už byla cesta pro vodu volná.

Přísečnice se ale zapsala do české historie hlavně díky své hudební, hornické a krajkářské tradici, a proto je paměť tohoto místa důležitou součástí našich dějin.

Klíčová slova

Přísečnice; Krušné hory; Sudety; pamětníci; paměť místa

Annotation

This paper deals with a former town of Preßnitz in the Ore Mountains. It aims to provide answers for the following questions: Which role has the town played in the history (an analysis of texts); Which image do the time-witnesses, both pre-war and post-war citizens of Preßnitz, have (an interview); Was there any other option where a dam might have been built (a synthesis of previous chapters and own research).

The author employs Czech and German resources, as well as their own research. Based on the theoretical and practical parts of the study, they conclude that Preßnitz was flooded due to many factors, e.g. the citizens of the town were removed from it during the post-war expulsion of the ethnic Germans, the attempts to attract new citizens in 1950s were not successful and the town had been devastated. The destruction was completed by the demolition of the houses in late 1960s.

However, Preßnitz has played an important part in Czech history, mainly because of its mining and music tradition and due to the production of places. The memory of this place is therefore an important part of our history.

Keywords

Preßnitz; the Ore Mountains; Sudetenland; time-witnesses; memory of places

Obsah

1. Úvod	7
1.1 Cíle práce	7
1.2 Metodika	8
2. O Přísečnici	9
3. Původ města - od obchodní osady k okresnímu městu	10
3.1 Škola krajkářství a vyšívání	15
3.2 Hudba v Přísečnici	16
4. Období po 1. světové válce	18
5. Druhá světová válka v Přísečnici	19
6. Situace po 2. světové válce	20
7. Odsun německých obyvatel z Přísečnice	21
7.1 Poválečné období očima rodáka Simeona Schlossera (* 1937, Přísečnice)	22
8. 50. léta v Přísečnici	25
9. Postupný zánik obce	26
10. Vodní dílo Přísečnice	28
10.1 Výstavba vodního díla Přísečnice	28
11. Co se zachovalo dodnes	29
12. Čeští pamětníci z poválečné Přísečnice	31
12.1 Jiří Pop (* 1934, Špindlerův Mlýn)	31
12.2 Roman Bár (* 1957, Vejprty)	32
13. Závěr	33
15. Zdroje	35

1. Úvod

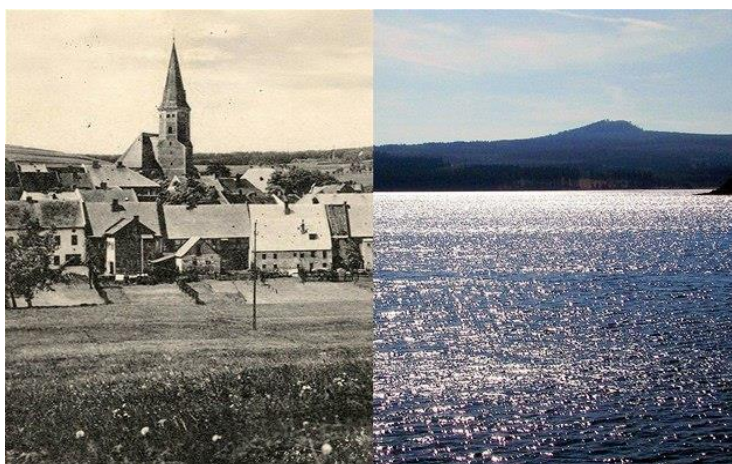
Přísečnice v Krušných horách dnes označuje krajinu kolem stejnojmenné vodní nádrže. Toto vodní dílo se nachází v Ústeckém kraji nedaleko obce Kryštofovy Hamry, Kovářské a Vejprty. Přísečnice, jak ji dnes již neznáme, byla dříve horní město s bohatou hudební tradicí, významnými budovami a sloužila jako kulturní středisko regionu středního Krušnohoří. Co se zde však nacházelo před osudným rokem 1969, kdy se začalo se stavbou zásobárny pitné vody pro Ústecký kraj? Jak může město zmizet z „mapy“ a jak vypadalo v době své slávy? Jak na něj vzpomínají jeho poslední obyvatelé? A jak na něj budeme vzpomínat my? To jsou otázky, které jsme si v naší práci položily.

1.1 Cíle práce

Tato práce si klade za cíl seznámit čtenáře s tím, jak Přísečnice utvářela regionální historii a jak historické události utvářely Přísečnici (historický pohled). Snaží se poskytnout přehled toho, jak se postupem času měnil život v obci, čím bylo město významné a unikátní.

Druhým cílem této práce je zachytit město Přísečnice tak, jak si ho pamatují poslední pamětníci, kteří se zde narodili nebo zde prožili část života. Snaží se zprostředkovat konkrétní lidské příběhy, které slouží jako „paměť“ místa, které má dnes mnoho lidí spojeno jen s vodní plochou.

Třetí cíl naší práce je pokusit se najít odpověď na otázku, zda bylo nutné vystavět vodní dílo právě na tomto místě a jaké faktory toto rozhodnutí podpořily.

Obr.1: Pohled na město Přísečnice s odstupem jednoho století.¹

1.2 Metodika

Z metodického hlediska se se pokusily ověřit první cíl této práce studiem dostupné literatury a internetových zdrojů. Snažily jsme se popsat historický vývoj města od jeho založení po jeho zrušení.

Dále jsme se setkaly s pamětníky, kteří v obci prožili část svého života a mají na město dostatek vzpomínek. Snažily jsme se získat vyprávění předválečné (válečné) i poválečné generace. Poválečné pamětníky jsme si vybraly, protože jsou to naši příbuzní (R. Bár) a známí (J. Pop) a bylo snadné je oslovit. S předválečným pamětníkem (S. Schlosser) jsme se setkaly na našem gymnáziu v rámci projektu Příběhy bezpráví 2016. Chtěly jsme díky setkání s rodáky a jejich vyprávění zachytit „paměť“ místa, kterou nám už dnes není schopný nikdo říct.

Spojením historických informací s pohledem pamětníků jsme se snažily odpovědět na otázku, jaké kroky vedly k vybudování vodní nádrže právě na místě Přísečnice a zamyslely jsme se nad tím, zda existovaly i jiné možnosti.

¹IDNES.CZ.Kostel v prachu, město pod vodou. Školáci fotí proměny Česka [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW: <http://1gr.cz/fotky/idnes/10/053/c16/JB3340fd_Prisecnice.jpg>

Obr.3:Hotel Herrenhaus v Přísečnici⁵

Název Přísečnice je odvozen od zdejšího potoka a původ tohoto slova je zřejmě slovanský.

S časem se názvy Přísečnice měnily, například⁶: 1335 *Presnitz*, 1336 *Břesnic*, 1341 *Bresnitz*, 1384 *Prziesnicz*, 1405 *Brosnicz*, 1411 *Przesessnicz*, 1422 *Brissenicz*, 1608 *Przissetnicze*.

Obr.4:Znak města Přísečnice⁷

3. Původ města - od obchodní osady k okresnímu městu

První zmínky o Přísečnici pocházejí z 11. a 12.století, kdy Jan Lucemburský zrušil clo obchodníkům, kteří přecházeli z Lipska a Saska přes Přísečnici do Loun a Prahy⁸. Ve spisech z té doby se uvádí, že se zde nacházely bohaté zásoby stříbrné rudy, s čímž také souvisí přísečnická královská mincovna, kterou nechal vybudovat právě Jan Lucemburský. Měly se zde razit stříbrné groše.

⁵BINTEROVÁ, Zdeňka. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

⁶PITNA, V. (2004) *Starými stezkami Krušnohoří*. Beroun: MH. 103 str. ISBN 80-86720-14-4.

⁷HERALDYOFTHWORLD, *Přísečnice* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW: <<http://ngw.nl/heraldrywiki/index.php?title=P%C5%99%C3%ADse%C4%8Dnice>>

⁸PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK.V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

V polovině 14. století přešla přísečnická krajina pod správu pánů ze Šumberka, kteří ji dostali jako léno od Karla IV⁹. Přísečnický statek byl tehdy rozdělen na dvě části: severní, patřící k Hasištejnu, a jižní, patřící k Perštejnu. Šumberkové ovšem neoprávněně propůjčili hrad i panství Jindřichovi z Plavna, a tak král vyslal vojska proti hradu Hasištejn.¹⁰ Za pomoc při dobývání hradu získal Mikuláš Chudý z Lobkovic roku 1418 hrad Hasištejn i panství. Roku 1446 Mikulášovi synové, Mikuláš II. Hasištejský z Lobkovic a Jan Popel, koupili perštejnskou část Přísečnice, a tak vzniklo panství Hasištejn – Přísečnice.¹¹ V roce 1533 koupili Přísečnici Šlikové a ti zajistili rozvoj důlní a hutní činnosti, která se řadí mezi nejstarší v Krušných horách.¹² Roku 1546 byla Přísečnice prohlášena za královské horní město a mohla užívat znak, ve kterém je obnažená jedle s černožlutou stuhou a na jejím kmenu je štítek se dvěma hornickými kladívky.¹³ V letech 1639 až 1648 byla obec zasažena švédskými nájezdy. Odehrála se zde jedna z nejtragičtějších bitev třicetileté války,¹⁴ během které zahynulo mnoho vojáků v rašeliništi. Nedaleko Kovářské můžeme stále najít švédský pomník, na kterém je nápis „*rašeliniště smrti*“.¹⁵ V roce 1654 byly postaveny v Přísečnici dva pivovary, z nichž jeden nesl označení královský. Ve městě působily tři organizace zastupující cechy pekařů, řezníků a ševců.¹⁶ V 18. století byl postaven přísečnický zámek.¹⁷

⁹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREßNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

¹⁰PITNA, V. *Starými stezkami Krušnohoří*. Beroun: MH, 2004. 103 str. ISBN 80-86720-14-4.

¹¹PITNA, V. *Starými stezkami Krušnohoří*. Beroun: MH, 2004. 103 str. ISBN 80-86720-14-4.

¹²BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

¹³PITNA, V. *Starými stezkami Krušnohoří*. Beroun: MH, 2004. 103 str. ISBN 80-86720-14-4.

¹⁴ANTIKOMPLEX, *Zmizelé Sudety – Das verschwundene Sudetenland*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2007. Vyd. 5. 727 str. ISBN 978-80-86125-21-3

¹⁵KRUŠNOHORSKY – MYSLET, SNÍT. *Kovářská*. [online], [cit. 07-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.krusnohorsky.cz/2005/11/19/kovarska/>>

¹⁶BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska ve fotografiích*. Chomutov: Okresní muzeum, 1999.

¹⁷KOUKAL, P., VINKLÁT P. *Album starých pohlednic: Krušné hory (západní část) – Album alter Anichtskartenvom Erzgebirge (westlicher Teil)*, 2009. Liberec: Graphis. 155 str. ISBN 978-80-254-4696-6

Obr. 5: Zámek v Přísečnici¹⁸

Když mezi léty 1756-1763 probíhala sedmiletá válka, v

Přísečnici vznikly hromadné hroby, kam se ukládala těla mrtvých. Hrob byl roku 1996 odkryt a zkoumán na základě upozornění tehdejších obyvatel města.¹⁹ Roku 1759 vypukl velký požár, který zničil okolo 90 domů včetně fary a kostela. Zemi zmítal hlad a nepanovaly zde dobré podmínky.²⁰ V tomto období se lidé mohli živit nejen zemědělstvím, ale také paličkováním krajek a „muzicírováním“. Z roku 1766 pocházejí první zmínky o soukromém vyučování hudby.²¹

Roku 1811 vypukl v Přísečnici další požár, který byl mnohem větší a ničivější (bylo zničeno kolem 66 domů a 4 lidi zahynuli).²² Na obnovu města se pořádaly sbírky a do dvou let se podařilo obnovit krásné horní město. Rok 1832 byl pro Přísečnici jeden z těch šťastnějších, protože ji koupila hraběnka Gabriela Buquoyová (* 1784 ve Vídni – † 1863 v Praze).²³ Lidem byly rozdávány potraviny a finanční i sociální podpora.

¹⁸BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska ve fotografiích*. Chomutov: Okresní muzeum, 1999.

¹⁹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

²⁰BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska ve fotografiích*. Chomutov: Okresní muzeum, 1999.

²¹BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska ve fotografiích*. Chomutov: Okresní muzeum, 1999.

²²PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

²³WIKIPEDIA: *Přísečnice* [online], [cit. 20-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%ADse%C4%8Dnice>>

Obr. 6: Hraběnka Gabriela Buquoyová²⁴

Hraběnka si tak vysloužila přezdívku „*anděl krušnohoří*“.²⁵ Jako majitelka panství nechala např. upravit a přestavět koryto přísečnického potoka tak, aby se po něm mohlo plavit dřevo. Také podpořila vznik komunikace z Přísečnice do Kovářské, aby obchodníkům ulehčila cestu. Od obyvatel vykupovala krajky, a tak jim pomáhala. Hraběnka je pochována na Červeném Hrádku. Po její smrti panství zdědil její syn Jiří Jan a dále bylo panství rozděleno mezi jeho dva syny. Rodina Buquoyů také podpořila vznik školy krajkářství v roce 1857.²⁶ Učily se zde dívky, které za svou práci dostávaly menší finanční odměnu. Tak vzniklo jedno z dalších tradičních odvětví Přísečnice.

V roce 1848 se obec stala samostatnou správní jednotkou a správu velkostatku Přísečnice-Horní Hrad převzalo ředitelství panství v Přísečnici a ústřední lesní správa Přísečnice. V 70. letech 19. století bylo přísečnické panství rozděleno mezi Gabrieliny vnuky. Karel Bonaventura Buquoy roku 1898 zrušil přísečnické ředitelství velkostatku a jeho funkci převzala tamní lesní správa.

²⁴PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

²⁵WIKIPEDIA: *Přísečnice* [online], [cit. 20-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%ADse%C4%8Dnice>>

²⁶ZANIKLÉ OBCE, *Přísečnice* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=76>>

V roce 1906 vznikl v Přísečnici okresní úřad, který tu vydržel až do roku 1943.²⁷ V květnu 1913 prodala Žofie, dědička panství, statek Přísečnice svému bratranci Karlu Jiřímu Buqoyovi. V rámci pozemkové reformy po 1. světové válce byl přísečnický statek zmenšen ze 7357 ha na 3023 ha lesních porostů, na kterých Karel hospodařil do konce 2. světové války, kdy byl majetek zkonfiskován.²⁸ Politický okres Přísečnice zanikl 1. 1. 1943, kdy území připadlo pod správu okresu kadaňského.²⁹

²⁷KOUKAL, P., VINKLÁT P. *Album starých pohlednic: Krušné hory (západní část) – Album alter Anichtskartenvom Erzgebirge (westlicher Teil)*, 2009. Liberec: Graphis. 155 str. ISBN 978-80-254-4696-6

²⁸PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

²⁹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

Postupný úpadek Přísečnice na konci 19. století byl způsoben rozhodnutím města o nepřipojení k budované železnici.³⁰ Cesta k nádraží v Rusové byla hlavně v zimním období náročná a ztěžovala rozvoj průmyslu. Byla plánovaná lokální železnice z Rusové do Kryštofových Hamrů, ale její stavba se nikdy neuskutečnila, a město se tedy nestalo průmyslovým městem jako například sousední Vejprty.

Obr. 7: Nádraží v Rusové v dubnu 2016.³¹

³⁰BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

³¹GENERATION N: DEUTSCHBÖHME [film]. Režie Veronika Kupková, Olga Komarevtseva. ČR, Německo. 2016 [online], [cit. 15-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=vCpADy3pV8E>>

3.1 Škola krajkářství a vyšívání

V Přísečnici byla 19. 10. 1857 otevřena škola krajkářství, kde se vždy po dobu 12 týdnů učilo vyšívat 20 dívek, které po dobu studia dostávaly finanční podporu. Do roku 1860 zde vystudovalo 120 dívek.³²

Obr. 8: Krajkářství se studovalo v Krušných horách³³

Produkci vyšivek a krajek zajišťovalo i několik místních výroben v Přísečnici, paličkovalo se často v domácnostech. Snaha o zavedení výroby rukavic se ale neujala a byla přestěhována do Kadaně.³⁴

Obr. 9: Paličkování v Krušných horách³⁵

³²PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

³³DEUTSCHEFOTOHEK. *Oberscheibe, Staatliche Klöppelschule, Erzgebirge* [online] [cit. 10-02-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.deutschefotothek.de/documents/obj/70021951>>

³⁴BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

³⁵HEIMATKREISKOMOTAU [online] [cit. 10-02-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.komotau.de/images/erzgebirge05.jpg>>

3.2 Hudba v Přísečnici

Již ve středověku se z Jáchymova šířily hornické písně, které si zpívali i přísečníčtí havíři při sestupech do šachty.³⁶ V této době se v Přísečnici nacházely hornické kapely, městský zpěvácký spolek a „*Bratrstvo archanděla Michaela*“, které pěstovalo instrumentální hudbu a sborový zpěv v kostele.³⁷ Tento zpěvácký spolek byl roku 1784 zrušen, protože císař Josef II. všechna podobná bratrstva rozpustil. Ve svých domácnostech však lidé muzicírovali a hudba se šířila dál. Věhlasné kapely pocházely právě z Přísečnice a i v okolí se brzy proslavily. Otcem rozšířeného přísečnického muzikantství byl Ignaz Walter, vyhlášený harfenista a zároveň starosta Přísečnice mezi lety 1776-1792.³⁸ Hře na harfu naučil svého kmotřence a ten zase svojí sestřenicí Elisabeth Hougovou. Všichni hráli jen pro své potěšení. Až její žačku Annu Marii Görnerovou napadlo hrát pro peníze a vydělat si tak na živobytí. Odjela do Lipska, kde se jí opravdu podařilo získat značné peníze. Po zkušenosti Görnerové se začala i další děvčata věnovat hře na harfu. Již od svých 11 let vyrážely pěšky do světa.³⁹ Z počátku hrávaly jen v neděli odpoledne, kdy obcházely jednotlivé domy a večer bavily muzikou v hostincích. Později ale hrávaly např. i v Japonsku, Číně,⁴⁰ Indii, Singapuru, na Sumatře,⁴¹ v Egyptě, v Rusku nebo na Balkáně a získaly tím značné finanční prostředky v jinak chudém regionu.⁴² Přísečnické harfenistky byly velikou chloubou města.

³⁶ŠTRÁFELDOVÁ, M. *Mám harfíčku já brnkavou aneb Historie českých harfeníků ve světě*. In: *Historie Plus*. [rozhlasový pořad]. ČRo Plus, 6. 9. 2014, 20:33.

³⁷PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

³⁸BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska ve fotografiích*. Chomutov: Okresní muzeum, 1999.

³⁹CHOMUTOVSKÝ DENÍK. *Výstava ukazuje Přísečnice z dob jejich muzikantské slávy* [online] [cit. 07-02-2017]. Dostupné z WWW: <http://chomutovsky.denik.cz/kultura_region/cv_prisecnice_20081010.html>

⁴⁰CHOMUTOVSKÝ DENÍK. *Výstava ukazuje Přísečnice z dob jejich muzikantské slávy* [online] [cit. 07-02-2017]. Dostupné z WWW: <http://chomutovsky.denik.cz/kultura_region/cv_prisecnice_20081010.html>

⁴¹ANTIKOMPLEX, *Zmizelé Sudety – Das verschwundene Sudetenland*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2007. Vyd. 5. 727 str. ISBN 978-80-86125-21-3

⁴²ŠTRÁFELDOVÁ, M. *Mám harfíčku já brnkavou aneb Historie českých harfeníků ve světě*. In: *Historie Plus*. [rozhlasový pořad]. ČRo Plus, 6. 9. 2014, 20:33.

Obr. 10: Dámský orchestr "Alliance".⁴³

Po roce 1830 začala vznikat řada kapel a sólová hra na harfu byla pouze výjimkou. Většina kapel měla šest až osm členů, ale existovala i tria a kvarteta.⁴⁴ Obvyklé obsazení bylo první a druhé housle, viola, cello, flétna, klarinet, kytara nebo pedálová harfa a později i klavír nebo bubny. Kapely hrály u pramenů, na kolonádách a v letních restauracích, ale také před holandskou královnou a dalšími panovnicemi.

Obr. 11: Dámský orchestr Hanse Enzmann⁴⁵

V polovině 19. století bylo cestování přísečnických kapel nejrozšířenější, ale pěstována byla i

⁴³PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁴⁴BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska ve fotografiích*. Chomutov: Okresní muzeum, 1999.

⁴⁵PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

hudba komorní. V kostele se hrávala i velká oratoria.⁴⁶

Soukromá hudební škola byla založena roku 1882 Wilhelmem Rauscherem a roku 1896 ji převzalo město.⁴⁷ Škola poskytovala studium na 6 let a vycházeli z ní hudebníci z povolání. V prvních třiceti letech vychodilo školu přes 4000 absolventů, kdy každý měl oprávnění ke vstupu na konzervatoř, a to i v cizině.⁴⁸ Působilo zde vždy 7 - 10 učitelů hudby a Přísečnici se zanedlouho začalo říkat “*město hudby*”.⁴⁹ Po druhé světové válce škola i kapely zanikly.

4. Období po 1. světové válce

Po vyhlášení samostatné ČSR byla 29. 10. 1918 vytvořena provincie *Deutschböhmen*, která zahrnovala severní a severozápadní pohraniční okresy Čech s většinou německého obyvatelstva, která měla být začleněna do německého Rakouska a která byla v listopadu 1919 obsazením československou armádou zrušena.⁵⁰ Ustanovení nové státní správy nebylo jednoduché kvůli útokům německých radikálů, ale i česká strana se dopustila chyb, např. shození pomníku Josefa II., který Čechům neubližoval.⁵¹

Počáteční poválečné roky nebyly jednoduché, ale postupně se vše urovnávalo a i do Přísečnice se dostal pokrok. V roce 1924 se zde objevovaly první radiopřijímače, město bylo napojeno na autobusovou dopravu, roku 1930 byly v sále hotelu *Ross* promítány první zvukové filmy a také bylo za městem zřízeno koupaliště.⁵² Čechů začalo v Přísečnici přibývat až po roce 1919 a podle sčítání lidu v roce 1921 bylo z celkového počtu 2632 obyvatel Přísečnice jen 29 české národnosti.⁵³ I přes tak nízký počet česky mluvících obyvatel byla v

⁴⁶ANTIKOMPLEX,*Zmizelé Sudety – Dasverschwendene Sudetenland*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2007. Vyd. 5. 727 str. ISBN 978-80-86125-21-3

⁴⁷PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁴⁸PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁴⁹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁵⁰OBEC PĚTIPSY, *historie* [online] [cit. 03-02-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.petipsy.cz/historie/>>

⁵¹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁵²PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁵³BINTEROVÁ, Z.*Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

Přísečnici 1. září 1925 zřízena česká škola, nejprve jednotřídní.⁵⁴

Do poloviny 40. let pracovali obyvatelé v zemědělství, v lese, v textilním průmyslu, v obchodech a na úřadech, nebo jako řemeslníci. Působili zde lékaři, notář, advokát a nacházelo se zde 5 hotelů, 3 kavárny, několik pekáren, lékárna, drogerie, tiskárna, která tiskla mimo jiné i noviny *Preßnitzer Zeitung*.⁵⁵ Také zde byla pošta, kino finanční úřad, muzeum a mnoho dalšího.

Ovšem i do Krušnohoří se dostala celosvětová krize a v roce 1932 bylo v okrese Přísečnice 33 419 nezaměstnaných, kdy starosta vyhlásil stravovací akci pro 350 hladovějících dětí a v prosinci vyšly v šesti novinách informace o bídě v Krušných horách spolu s žádostí o pomoc.⁵⁶ Do Prahy byla poslána petice s podpisy místních a 7. ledna proběhla před okresním úřadem demonstrace nezaměstnaných. Dostali příslib různých podpůrných a stravovacích akcí, ale nezaměstnanost se dále zvyšovala a v roce 1937 dosáhla svého vrcholu.⁵⁷

5. Druhá světová válka v Přísečnici

V obecních volbách, konaných 22.5.1938, získala Sudetoněmecká strana 1602 hlasů ze 1709 hlasů a krátce poté vystoupil Konrad Henlein s požadavkem „připojení k říši“.

Mnichovské rozhodnutí o odstoupení Sudet přišlo 30. září 1938 a 1. října začala německá armáda obsazovat sudetská území. 5. října přišla do Přísečnice německá vojska.⁵⁸ Ještě v říjnu se z české školy stala německá mateřská školka a ke konci roku 1938 zanikly přísečnické noviny.⁵⁹

Dne 16.3.1939 byl vyhlášen Protektorát Čechy a Morava a 1. září 1939 začala 2. světová válka. Občané brzy pocítili její důsledky. Celkem 164 občanů Přísečnice zaplatilo životem. V lednu 1942 musely být odevzdány 4 zvony, zůstal jen zvon hornický, a v Přísečnici byly

⁵⁴BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

⁵⁵PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁵⁶PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁵⁷PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁵⁸ANTIKOMPLEX, *Zmizelé Sudety – Das verschwundene Sudetenland*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2007. Vyd. 5. 727 str. ISBN 978-80-86125-21-3

⁵⁹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

zřízeny dřevěné domy okresního pracovního tábora a také menší zajatecký tábor.⁶⁰

Rudá armáda projela Přísečnicí 8.5.1945 a to znamenalo konec války.⁶¹ V této době zde nežil ani jeden Čech nebo Slovák.

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel a domů v Přísečnici (1847-1970)⁶²

Rok	1847	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970
Obyv.	3137	2988	3387	3433	4080	3668	2632	2606	731	717	395
Domy	415	425	439	448	451	432	430	435	489	?	107

6. Situace po 2. světové válce

První poválečný obecní orgán byl podepsán čtyřmi Čechy a pěti Němci, tudíž byl národnostně smíšený. Obyvatelé z obav o své živobytí pašovali hudební nástroje a noty v noci přes hranici k příbuzným do ruské zóny, nehledě na riziko nočních kontrol. Pro seznamování lidu s vyhláškami a nařízeními byl využíván obecní bubeník. V roce 1947 ho vystřídal obecní rozhlas.⁶³ V prvních poválečných dnech prožili obyvatelé Přísečnice fázi obav z české odvety za válečné utrpení způsobené nacistickým režimem a také většina z nich prošla výslechy, internacemi. Docházelo i k excesům vůči civilnímu obyvatelstvu. Z května 1945 je znám případ zastřelení 4 osob německé národnosti příslušníky československé armády za údajné držení zbraní (Walter Schlosser, roč. 1929, Marie Schlosser, roč. 1904, Helmuth Röhner, roč. 1928, Reinhold Paha, věk neznáme).⁶⁴ Sami obyvatelé hovoří o 13 obětech řádění revolučních gard.⁶⁵ Už 6.11.1945 došlo k přejmenování ulic Kadaňské na Maršála Stalina, Vejprtské na

⁶⁰ZANIKLÉ OBCE, *Přísečnice* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?obec=76>>

⁶¹ANTIKOMPLEX, *Zmizelé Sudety – Das verschwundene Sudetenland*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2007. Vyd. 5. 727 str. ISBN 978-80-86125-21-3

⁶²BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

⁶³PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

⁶⁴PADEVĚT, J. *Krvavé léto 1945 – Poválečné násilí v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Academia. 2016. 692 str. ISBN 978-80-200-2600-2.

⁶⁵PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

Rudé armády a náměstí na Masarykovo.⁶⁶

⁶⁶PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK.V
Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1

7. Odsun německých obyvatel z Přísečnice

Na území Československa proběhly po 2. světové válce přesuny německého obyvatelstva. Vyhánění sudetských Němců začalo po pádu Třetí říše. Jednalo se o tzv. *divoký odsun*. Češi vyháněli Němce bez ujednání. Divoký odsun je popisován brutálně (docházelo ke znásilňování německých žen, k veřejnému pranýřování a jiným činům proti lidskosti). Češi se chovali k Němcům stejně, jako oni k nim po podepsání Mnichovské dohody. Ale bylo to správné? Opravdu měli Češi právo se takhle chovat k německému obyvatelstvu? Na Přísečnici a její obyvatele, jako i jinde v Sudetech, se vztahovaly dekrety prezidenta republiky Beneše, takže německé obyvatelstvo muselo opustit své domovy.⁶⁷ Německé obyvatelstvo bylo pod hrozbou trestu smrti donuceno k odevzdání cenností (šperků, radiopřijímačů, fotoaparátů, psacích strojů, hudebních nástrojů, a jiného majetku) a následně odsunuto transportem do americké a sovětské zóny.⁶⁸ V Přísečnici ale nebyla situace tak strašná a brutální jako například v Postoloprtech, v Ústí nad Labem, v Přerově, Brně nebo dalších mnoha městech Československa.⁶⁹

Měly jsme možnost mluvit s pamětníkem panem Simeonem Schlosserem.⁷⁰

⁶⁷POSLANECKÁ SNĚMOVNA PČR, *Benešovy dekrety* [online], [cit. 22-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>>

⁶⁸MODERNÍ DĚJINY, *Československo v letech 1945-1948* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <http://www.moderni-dejiny.cz/PublicFiles/UserFiles/image/Methodika/07_CSR_1945-1948/800x800_vyhlaska_nemci.jpg>

⁶⁹PADEVĚT, J. *Krvavé léto 1945 – Poválečné násilí v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Academia. 2016. 692 str. ISBN 978-80-200-2600-2.

⁷⁰GENERATION N: DEUTSCHBÖHME [film]. Režie Veronika Kupková, Olga Komarevtseva. ČR, Německo. 2016 [online], [cit. 15-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=vCpADy3pV8E>>

7.1 Poválečné období očima rodáka Simeona Schlossera (* 1937, Přísečnice)

Pan Simeon Schlosser, původem český Němec, narozen v roce 1937, vzpomíná jako malý na svého otce a rodinu, která žila v Přísečnici v době jeho dětství.

Obr. 12: V Přísečnici se S. Schlosserem (duben 2016)⁷¹

Jeho otec však ještě před 2. sv. válkou na následky těžké nemoci zemřel. Matka byla na vše sama. Když po 2. světové válce přišel divoký odsun Němců, přijely do Přísečnice jednotky policie a hledaly bývalé přívržence fašistického Německa a jeho politických stran. Ti pak byli odvedeni na nedaleké nádraží Rusová, které jsme ještě do nedávna mohli vidět z hlavní silnice, a tam byli zastřeleni. Pan Simeon vzpomíná na to, jak museli odevzdat vše drahé, co měli doma, například rádio nebo psací stroj. U jednoho z bratranců pana Simeona našli pistoli, na základě toho byl bratranec se sourozenci i matkou odvedeni za hřbitov, kde si museli vykopat vlastní hrob a pak byli zastřeleni. K hrobu byl povolán jejich další bratranec, který je musel pohřbit. Když zjistil, že to jsou jeho příbuzní, zděsilo ho to. Když byl pan Simeon s matkou a bratrem naložen ve Vejprtech do vlaku, kam si museli vzít jen to nejdůležitější, nevěděl ještě, co ho ještě čeká. Cesta do města Sonneberg v Německu trvala mnoho dnů, i když se tam za normálních okolností dostali za pár hodin. V Německu bylo tehdy všechno zničené a potraviny se dostávaly na přiděl.

Pan Schlosser v Německu v 50. letech vystudoval a stal se učitelem. Snil o tom, že tohle povolání bude potřeba, až se jednou vrátí domů, do Přísečnice. To se neuskutečnilo,

⁷¹GENERATION N: DEUTSCHBÖHME [film]. Režie Veronika Kupková, Olga Komarevtseva. ČR, Německo. 2016 [online], [cit. 15-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=vCpADy3pV8E>>

z politických důvodů a také kvůli tomu, že Přísečnice byla zrušena.

Obr. 13: Na hrázi Přísečnice se S. Schlosserem (duben 2016)⁷²

Zprávu o zatopení Přísečnice se dozvěděl postupně, všiml si totiž, že se do města nestěhují lidé, domy chátrají a bortí se. Zničení celé obce byla podle něj jen otázka času.

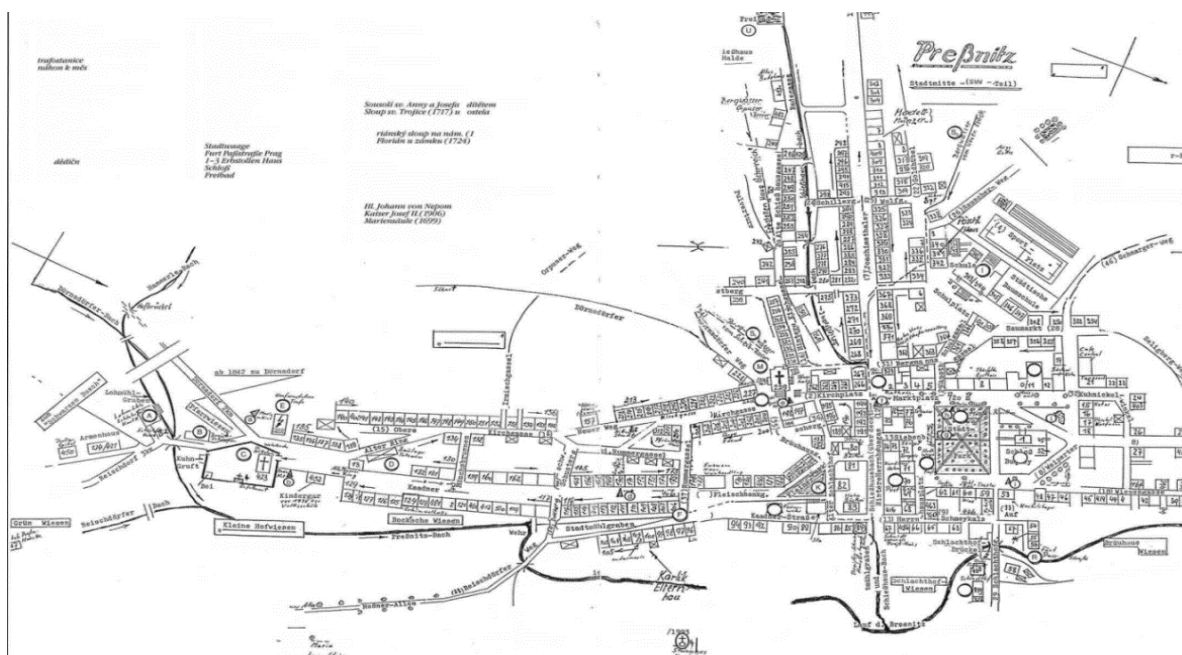

Obr. 14: Zpráva o zániku Přísečnice v německém deníku a roli města ve filmu 'Die Traumstadt' (1973)⁷³

Pan Simeon vzpomíná na tyto události s odstupem let bolestně a přitom ukazuje na plánu města ulici Kadaňskou, kde bydlel. Jeho názory se ale postupně změnily. Dlouho měl negativní postoj k Čechům a trvalo mu několik let, než je přestal nenávidět. Vinil je za bezdůvodnou ztrátu domova, ke kterému měl tak silný vztah.

⁷²GENERATION N: DEUTSCHBÖHME [film]. Režie Veronika Kupková, Olga Komarevtseva. ČR, Německo. 2016 [online], [cit. 15-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=vCpADy3pV8E>>

⁷³SUDETENPOST(1973). *Preßnitzversinkt in Stausee*. Jahrgang 19, Folge 18 (Wien - Linz), S. 5. Dostupné z WWW: <<http://www.sudetenpost.eu/Archiv/1973/18.pdf>>

Obr. 15: Plán města Přísečnice před zatopením⁷⁴

Ve svých 80 letech je pan Simeona dnes velmi optimistický muž, který má mezi Čechy mnoho přátel. Do Přísečnice se rád čas od času vrací.

Obr. 16: S. Schlosser při návštěvě Přísečnice v dubnu 2016 (stará cesta od Měděnce)⁷⁵

⁷⁴PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

⁷⁵GENERATION N: DEUTSCHBÖHME [film]. Režie Veronika Kupková, Olga Komarevtseva. ČR, Německo. 2016 [online], [cit. 15-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=vCpADy3pV8E>>

8. 50. léta v Přísečnici

Dosídlování Přísečnice neprobíhalo po odsunu úspěšně. Počet obyvatel klesl na třetinu.⁷⁶ Jediný finanční výnos poskytoval obecní les o výměře cca 530 ha.⁷⁷

V letech 1946 - 1949 zde působilo Zemědělské strojní družstvo a od března 1948 i Zemědělská strojní traktorová stanice pro okres Vejprty. V říjnu 1949 byl v Přísečnici zřízen domov pro řecké děti, které sem byly přivezeny z válkou zmítaného Řecka.⁷⁸

K úplnému dosídlení Přísečnice nikdy nedošlo, a tak byla spojena s obcemi Kryštofovy Hamry, Dolina, Kotlina, Venkov, Mezilesí a Rusová. Okres Kadaň byl i s Přísečnicí připojen k okresu Chomutov. Ovšem obyvatelé si zde chtěli opět vybudovat klidný domov a udělat mnoho pro zahlázení škod. Začátkem padesátých let zde byla otevřena lesnická učňovská škola, později přejmenovaná na Lesnické odborné učiliště. Roku 1960 byla škola přesunuta do Abertam.⁷⁹ Obec nadále pustla.

⁷⁶BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

⁷⁷PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

⁷⁸PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

⁷⁹ZANIKLÉ OBCE, *Přísečnice* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=63147>>

9. Postupný zánik obce

Začátkem 70. let musela Přísečnice ustoupit výstavbě vodního díla. Před zánikem obce bylo provedeno zaměření a dokumentace všech uměleckých památek.⁸⁰ Již od roku 1962 se v Přísečnici nepohřbívalo a po převezení ostatků těl mrtvých byl rozebrán pomník padlých z 1. světové války.⁸¹ Po zrestaurování byl osazen na Lesním hřbitově ve Vejprtech.

Obr. 17: Jeden z posledních snímků Přísečnice ze 60. let 20. století⁸²

Přísečničtí byli vystěhováni do okolních měst a vesnic, a to hlavně do Vejprt, kde pro ně byly postaveny nové domy, ale stěhovali se i do starších budov. Městský národní výbor se snažil vyhovět všem občanům v jejich požadavcích na nové bydlení a i po nastěhování umožňoval výměny bytů, což nebylo jednoduché, protože v některých případech šlo až o trojvýměny.⁸³ Poslední obyvatelé odešli z Přísečnice v létě roku 1973.

Dne 6. června 1973 byl odstřelen zámek a řada domů na náměstí. Trosky byly použity na výstavbu přehradní hráze. Stav města byl zachycen v českém dokumentárním filmu „Horní

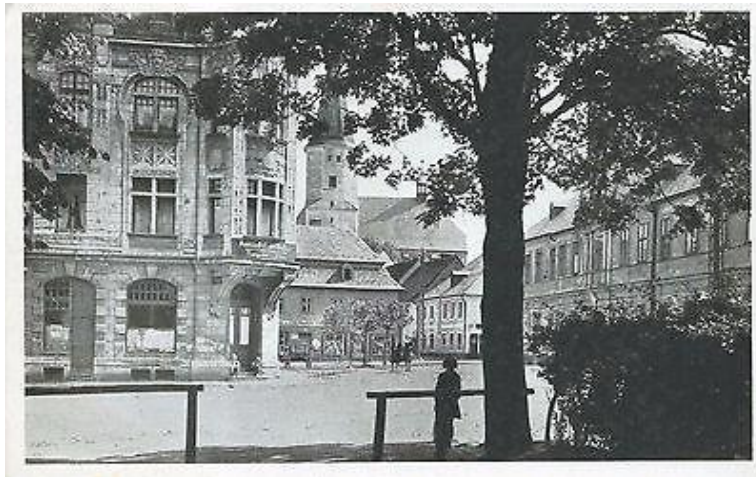
⁸⁰BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

⁸¹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

⁸²ZANIKLÉ OBCE, *Přísečnice* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=63147>>

⁸³PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

město *Přísečnice*⁸⁴ z roku 1969 a jako kulisa na odstřel pak posloužilo v německém filmu *“Die Traumstadt”*.⁸⁵ Začátkem roku 1974 stálo již jen pár domů a radnice, která byla zničena jako poslední. Úředně byla Přísečnice zrušena ke dni 30.6.1974.⁸⁶ Jediné, co se z města zachovalo, jsou staré pohlednice, vzpomínky pamětníků a kamenné sochy, které byly přesunuté do okolních měst.⁸⁷

Obr. 18: Přísečnice ve 30. letech 20. století⁸⁸

Obr. 19: Přísečnice v 70. letech 20. století⁸⁹

⁸⁴HORNÍ MĚSTO PŘÍSEČNICE [film]. Režie František Lukáš. Krátký film Praha, ČSSR. 1969 [online], [cit. 10-01-2017]. <<https://www.youtube.com/watch?v=1Ck7TQvywAI>>

⁸⁵TRAUMSTADT [film]. Režie Johannes Schaaf, BRD. 1973 [online], [cit. 12-12-2016]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=wJTMg4v5bBY>>

⁸⁶ANTIKOMPLEX, *Zmizelé Sudety – Das verschwundene Sudetenland*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2007. Vyd. 5. 727 str. ISBN 978-80-86125-21-3

⁸⁷BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

⁸⁸ZANIKLÉ OBCE, *Přísečnice* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=63147>>

⁸⁹ZANIKLÉ OBCE, *Přísečnice* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=63147>>

10. Vodní dílo Přísečnice

Přísečnice je vodní dílo, které se nachází v Ústeckém kraji, poblíž vesnice Kryštofovy Hamry. Hráz je vysoká 50 m a dlouhá 470 m, zatopená plocha činí okolo 361ha a největší objem vody je cca 54,69 mil. m³.⁹⁰ Kolem nádrže vede místní komunikace. Účelem vodního díla Přísečnice je akumulace vody pro zásobení severočeské hnědouhelné oblasti pitnou vodou, zajištění minimálního průtoku v toku Přísečnice a snížení povodňových průtoků s částečnou ochranou území pod hrázi před povodněmi. Dalším účelem je energetické využití vodárenských odběrů malou vodní elektrárnou Hradiště.⁹¹ Vodní dílo Přísečnice je vodárenskou nádrží se stanoveným ochranným pásmem. Hráz přehrady není volně přístupná a také komunikace a prostory v blízkosti vodní nádrže jsou trvale uzavřeny i pro pěší.

Výstavba probíhala
1969 a 1976, kdy
uvedena do plného

mezi lety
byla
provozu.⁹²

Obr. 20: Letecký snímek vodního díla Přísečnice⁹³

⁹⁰POVODÍ OHŘE, *Vodní dílo Přísečnice* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW:
<<http://www.poh.cz/vd/prisecnice.htm>>

⁹¹POVODÍ OHŘE, *Vodní dílo Přísečnice* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW:
<<http://www.poh.cz/vd/prisecnice.htm>>

⁹²ANTIKOMPLEX, *Zmizelé Sudety – Das verschwundene Sudetenland*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2007. Vyd. 5. 727 str. ISBN 978-80-86125-21-3

⁹³POVODÍ OHŘE, *Vodní dílo Přísečnice* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW:

10.1 Výstavba vodního díla Přísečnice

Při výstavbě vodního díla nebyla zničena pouze Přísečnice, ale také mnoho dalších vesnic, které ležely v její blízkosti. V důsledku výstavby musely být odstraněny obce Dolina, Rusová a část Kotliny. Ležely v prvním pásmu hygienického pásma ochrany vodárenského zdroje. Ve zbytku Kotliny můžeme nalézt kostel a pár zachovaných domů.

Před likvidací samotných obcí se muselo vyřešit přemístění obyvatel. Jako náhrada začala výstavba bytů v obcích Kovářská a Měděnec, tzv. *polských domů*.⁹⁴ Také vznikly náhradní stavby pro zemědělství a státní lesy.

Výstavba vodního díla se v šedesátých letech ukázala, vzhledem k nedostatku vody v podkrušnohorské oblasti, velmi nezbytnou. Vodní dílo Fláje, které se nachází severovýchodně od Přísečnice, se ukázalo jako nedostačující pro potřeby Ústeckého kraje. Území, zvolené k vybudování nádrže, leží ve střední části Krušných hor v mělkém a širokém údolí Přísečnického potoka. Byla sem přivedena voda také z povodí Černého potoka. Kvalita vody je zajištěna díky umístění nádrže mimo zemědělskou činnost, také díky vyhlášení pásem hygienické ochrany s přísnějším režimem hospodářství a účelovému rybnému obhospodařování nádrže. Přísečnice je klíčovým zdrojem vody pro Severní Čechy, zásobující Chomutov, Louny, Most, Teplice, Kadaň a Klášterec nad Ohří.⁹⁵

11. Co se zachovalo dodnes

Sloup se sochou Nejsvětější trojice byl přesunut před východní stranu farního kostela ve Vejprtech, sv. Florián k hasičské zbrojnici ve Vejprtech, sloup se sochou Piety ke vchodu na vejprtský hřbitov a sousoší sv. Anny a Josefa s dítětem do středu tohoto hřbitova. Sloup se sochou Panny Marie byl pak přesunut do prostoru mezi vchod do zámeckého parku a kostel v Klášterci nad Ohří.⁹⁶

<<http://www.poh.cz/vd/prisecnice.htm>>

⁹⁴BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

⁹⁵BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6

⁹⁶PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

*Obr. 21: Pietá z přísečnického hřbitova, dnes umístěna ve
Vejrtech⁹⁷*

Nejbližše svému původnímu umístění zůstala socha Panny Marie Svatohorské, která stojí na západní straně přeložky silnice u vodní nádrže.

Obr. 22: Socha Panny Marie Svatohorské u silnice na Měděnec a Vejrty⁹⁸

Mobiliář z kostela a fary byl částečně umístěn do chomutovského muzea, částečně přemístěn do depositářů františkánského kláštera v Kadani a do kostela ve Výsluní.⁹⁹ Přitom se však uvažovalo i o tom, že by kostel jako jediný objekt z Přísečnice zůstal pro svou historickou hodnotu zachován. Při výpočtu možné zátopové čáry se však zjistilo, že voda může zasáhnout i jeho základy a celý objekt by tedy bylo potřeba umístit do betonové vany, což by bylo finančně velmi náročné. Finančně náročná by byla též oprava kostela, která by z jeho zachování vyplývala. O osudu kostela pak rozhodl také fakt, že by k němu jako k objektu v ochranném pásmu nebyl možný přístup.

⁹⁷BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska ve fotografiích*. Chomutov: Okresní muzeum, 1999.

⁹⁸WIKIPEDIA. *Seznam kulturních památek v okrese Chomutov* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW: <https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Seznam_kulturn%C3%ADch_pam%C3%A1tek_v_okrese_Chomutov#>

⁹⁹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

12. Čeští pamětníci z poválečné Přísečnice

12.1 Jiří Pop (* 1934, Špindlerův Mlýn)

Jedním z pamětníků je Jiří Pop(83), který se do Přísečnice přistěhoval v roce 1955 ze Špindlerova Mlýna. Sám si pokládal otázku, proč se do svého rodného krkonošského města nevrátil, ale jemu se zalíbilo v Přísečnici, a tak zůstal. Jiří Pop byl lesníkem a sám vyučoval na lesnické škole, která se nacházela na zámku Buquoyů. Také působil při obnově zdejších lesů. Stal se i starostou v Přísečnici a oddával při měsíční rentě 350 Kčs.

Obr. 23: Jiří Pop v roli oddávajícího¹⁰⁰

Pan Pop vzpomíná na Přísečnici jen dobře, to on jednal s radou, když se řešilo vybudování vodního díla Přísečnice. Myslí si, že bylo nezbytným krokem zaplavit Přísečnici a bral to tak, jak to bylo. O vybudování nádrže se jednalo rok předem a obyvatelé byli s touto novinou obeznámeni prostřednictvím rozhlasu a také různých vyhlášek.

Nejoblíbenější místo pana Popa byl Špičák, ze kterého se dala nejlépe přehlédnout okolní krajina. Bydlel v ulici Kostelní, na číslo domu si již nevzpomíná.

¹⁰⁰Vlastní archiv J. Popa

Obr. 24: Škola v Přísečnici¹⁰¹

12.2 Roman Bár (* 1957, Vejprty)

Třetím naším pamětníkem je Roman Bár (60), který se do Přísečnice přistěhoval se svojí rodinou v 60. letech. Důvod byl ten, že jeho otec dostal pod svojí správou Přísečnici a jako státní zaměstnanec se staral o hospodářství města. Jeho úkolem bylo zlepšit úroveň zemědělství v Přísečnici. Aby nemusel dojíždět z Doliny, přestěhoval se se svou rodinou právě sem. Pan Bár navštěvoval jako malý zdejší školu, pak začal chodit do Vejprty.

Obr. 25: Přísečnické fotbalové družstvo¹⁰²

Jeho otec hrával za přísečnické fotbalové mužstvo. V Přísečnici se konaly důležité fotbalové turnaje. Roman Bár vzpomíná na toto místo s úsměvem. Jeho nejoblíbenější místo byl park vedle náměstí. Výstavba přehrady sice vzala panu Bárovi domov, ale přestěhovali se ještě před demolicí do Hájů, opět kvůli práci jeho otce.

¹⁰¹PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREBNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.

¹⁰²Vlastní archiv R. Bára

Obr. 26: Rodina Bárva¹⁰³

¹⁰³Vlastní archiv R. Bára

13. Závěr

V naší práci jsme se pokusily odpovědět na tři hlavní otázky. Nejprve jsme chtěly zjistit, jaké informace se dají o Přísečnici najít (historický pohled). Čerpaly jsme z dostupné literatury a zdrojů na internetu. Jak si můžeme Přísečnici zapamatovat? Jako unikátní kulturní centrum Krušných hor, které bylo významné především pro svoji hornickou a hudební minulost. Sláva přísečnických muzikantů překročila hranice obce i regionu a proslavili se i v exotických krajích. Nesmíme však zapomenout ani na tradiční výrobu krajek. Město bylo také zajímavé tím, že zde procházela důležitá obchodní stezka z Čech do Saska. Nacházely se zde školy nejen obecní, ale také hudební a lesnické. Návštěvníci města si mohli vybrat z několika hotelů a kin. Na začátku 20. století byla Přísečnice politickým okresem a nacházel se zde i soud.

Další cíl naší práce byl zachytit město Přísečnice očima pamětníků, kteří tam prožili část života. Prostřednictvím jejich vyprávění jsme získaly unikátní možnost nahlédnout na jejich osudy z velice osobní zkušenosti. Jejich zážitky z míst kolem Přísečnice nám zároveň zprostředkovávají „paměť“ místa, které zmizelo pod vodou. Bylo neuvěřitelné poznat Přísečnici z pohledu někoho, kdo zde žil, a prožít si to znovu s ním. Všichni pamětníci na ni vzpomínají s láskou. Z našeho pohledu byla do nedávna Přísečnice pouze vodní nádrž, která tu stála už před naším narozením, ale pro pana Popa, Schlossera a Báru to byl domov. Pan Jiří a pan Roman věděli, že postavit vodní nádrž je nezbytné. Shodli se na tom, že vybudování vodního díla bylo prospěšným krokem, který pomohl širokému okolí. Navíc chápou, že místo bylo vhodné k vybudování přehrady z mnoha ohledů. Ale co pan Simeon? On musel odejít nedobrovolně, a když se mohl vrátit, nebylo už kam.

Posledním cílem bylo zamyslet se nad vznikem vodního díla Přísečnice. Je nám jasné, že místo bývalé Přísečnice bylo vhodné hned z několika důvodů. Domy byly zchátralé, vesnice skoro vylidněná a požadavky na zásobování vodou se zvyšovaly. Přísečnické údolí s potokem tak bylo dobrým „kandidátem“ na zaplavení.

Přesvědčily jsme se o tom, že Přísečnice, která na první pohled není ničím zajímavá, ve skutečnosti skrývá mnoho informací a toto téma je velmi rozsáhlé. Unikátní pohled dvou nejstarších generací, žijících pamětníků, nás o tom přesvědčil. Existuje dokonce i studie od

zástupců současné střední generace, která už zná Přísečnici jen jako vodní nádrž, a ta se snaží o rekonstrukci města alespoň ve virtuálním prostředí.¹⁰⁴ Od některých našich spolužáků, zástupců nejmladší generace, zase víme, že mají k Přísečnicku citový vztah a rádi tam jezdí na kole nebo na lyžích. Je však důležité, aby i další generace lidí nezapomněly na tuto obec a i další města, na jejichž místě byla vybudována další vodní díla. Jsou součástí „paměti“ naší krajiny a patří do našeho kulturního dědictví.

Objevily jsme i mnoho zajímavých pramenů (tištěných i elektronických) a víme, že jich je mnohem víc (archív, další pamětníci, německé zdroje). Proto si myslíme, že naše práce má velký potenciál a i v budoucnu bude v Přísečnici co zkoumat.

¹⁰⁴DUCHNOVÁ, R. *Rekonstrukce zaniklé obce Přísečnice* [online] [cit. 10-02-2013]. Dostupné z WWW: <<http://prisecnice.eu/>>

15. Zdroje

- ANTIKOMPLEX, *Zmizelé Sudety – Das verschwundene Sudetenland*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2007. Vyd. 5. 727 str. ISBN 978-80-86125-21-3
- BĀR, ROMAN. Rozhovor s pamětníkem v Kovářské. 23. 12. 2016
- BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska ve fotografiích*. Chomutov: Okresní muzeum, 1999.
- BINTEROVÁ, Z. *Zaniklé obce Chomutovska*. Chomutov: Okresní muzeum, 1996. ISBN 80-238-1823-6
- BÖHMISCHES ERZGEBIRGE, *Pressnitz* [online], [cit. 04-02-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.boehmisches-erzgebirge.cz/cz/index.html>>
- DEUTSCHE FOTOTHEK. *Oberscheibe, Staatliche Klöppelschule, Erzgebirge* [online] [cit. 10-02-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.deutschefotothek.de/documents/obj/70021951>>
- DUCHNOVÁ, R. *Rekonstrukce zaniklé obce Přísečnice* [online] [cit. 10-02-2013]. Dostupné z WWW: <<http://prisecnice.eu/>>
- GENERATION N: DEUTSCHBÖHME [film]. Režie Veronika Kupková, Olga Komarevtseva. ČR, Německo. 2016 [online], [cit. 15-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=vCpADy3pV8E>>
- HEIMATKREIS KOMOTAU [online] [cit. 10-02-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.komotau.de/images/erzgebirge05.jpg>>
- HERALDY OF THE WORLD, *Přísečnice* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW: <<http://ngw.nl/heraldrywiki/index.php?title=P%C5%99%C3%ADse%C4%8Dnice>>
- HORNÍ MĚSTO PŘÍSEČNICE [film]. Režie František Lukáš. Krátký film Praha, ČSSR. 1969 [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=1Ck7TQvywAI>>
- CHOMUTOVSKÝ DENÍK. *Výstava ukazuje Přísečnice z dob jejich muzikantské slávy* [online] [cit. 07-02-2017]. Dostupné z WWW: <http://chomutovsky.denik.cz/kultura_region/cv_prisecnice_20081010.html>
- IDNES.CZ. *Kostel v prachu, město pod vodou. Školáci fotí proměny Česka* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW: <http://1gr.cz/fotky/idnes/10/053/cl6/JB3340fd_Prisecnice.jpg>
- KOUKAL, P., VINKLÁT P. *Album starých pohlednic: Krušné hory (západní část) – Album alter Anichtskartenvom Erzgebirge (westlicher Teil)*, 2009. Liberec: Graphis. 155 str. ISBN 978-80-254-4696-6
- KRUŠNOHORSKY – MYSLET, SNÍT. *Kovářská*. [online], [cit. 07-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.krusnohorsky.cz/2005/11/19/kovarska/>>
- MIKŠÍČEK, P. *Znovuobjevené Krušnohoří: průvodce po živoucích i zaniklých místech centrálního Krušnohoří - Das wiederentdeckte Erzgebirge: ein Führer durch*

dielebendigenundverschwundenen Orte des Zentralerzgebirges. Boží Dar: Obec Boží Dar, 2005. ISBN 80-239-6340-6

- MODERNÍ DĚJINY, *Československo v letech 1945-1948* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <http://www.moderni-dejiny.cz/PublicFiles/UserFiles/image/Methodika/07_CSR_1945-1948/800x800_vyhlaska_nemci.jpg>
- OBEC PĚTIPSY, *historie* [online] [cit. 03-02-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.petipsy.cz/historie/>>
- PADEVĚT, J. *Krvavé léto 1945 – Poválečné násilí v českých zemích*. Praha: Nakladatelství Akademia. 2016. 692 str. ISBN 978-80-200-2600-2.
- PITNA, V. *Starými stezkami Krušnohoří*. Beroun: MH, 2004. 103 str. ISBN 80-86720-14-4.
- POP, JIŘÍ. Rozhovor s pamětníkem v Kovářské. 17.12. 2016
- POSLANECKÁ SNĚMOVNA PČR, *Benešovy dekrety* [online], [cit. 22-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>>
- POVODÍ OHŘE, *Vodní dílo Přísečnice* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.poh.cz/vd/prisecnice.htm>>
- PŘÍSEČNICE ZATOPENÁ, ALE NEZAPOMENUTÁ: PREßNITZVERSUNKEN, ABERNICHTVERGESSEN: SBORNÍK. V Chomutově: Oblastní muzeum, c2004. ISBN 80-239-3286-1.
- SCHLOSSER, SIMEON. Rozhovor se studenty na gymnáziu v Kadani v rámci projektu Příběhy bezpráví. 30.11.2016
- SUDETENPOST (1973). *Preßnitzversinkt in Stausee*. Jahrgang 19, Folge 18 (Wien-Linz), S. 5. Dostupné z WWW: <<http://www.sudetenpost.eu/Archiv/1973/18.pdf>>
- ŠTRÁFELDOVÁ, M. *Mám harfíčku já brnkavou aneb Historie českých harfeníků ve světě*. In: *Historie Plus*. [rozhlasový pořad]. ČRo Plus, 6. 9. 2014, 20:33.
- TRAUMSTADT [film]. Režie Johannes Schaaf, BRD. 1973 [online], [cit. 12-12-2016]. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=wJTMg4v5bBY>>
- VALKA.CZ, *Odsun sudetských Němců po druhé světové válce – ekonomické a politické souvislosti* [online], [cit. 12-12-2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.valka.cz/14778-Odsun-sudetskych-Nemcu-po-druhe-svetove-valce-ekonomicke-a-politicke-souvislosti>>
- WIKIPEDIA: *Přísečnice* [online], [cit. 20-01-2017]. Dostupné z WWW: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/P%C5%99%C3%ADse%C4%8Dnice>>
- WIKIPEDIA. *Seznam kulturních památek v okrese Chomutov* [online], [cit. 05-11-2016]. Dostupné z WWW: <https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Seznam_kulturn%C3%ADch_pam%C3%A1tek_v_okrese_Chomutov#>>
- ZANIKLÉ OBCE, *Přísečnice* [online], [cit. 10-01-2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.zanikleobce.cz/index.php?detail=63147>>